UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Politieke onrust in Albanië

Marácz, L.

Publication date
2019
Document Version
Final published version
Published in
Armex

Link to publication

Citation for published version (APA):
Marácz, L. (2019). Politieke onrust in Albanië. *Armex*, *103*(3), 12-13. https://onsleger.nl/wp-content/uploads/2019/07/Armex_2019_3.pdf

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:09 nov 2026

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE
UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING ‘ONS LEGER’

ARMEX

Meer dan 100 jaar op de bres voor de krijgsmacht

Succesvolle Luchtmachtdagen op Volkel
De EU en ‘hard power’
Het beleg van Dubrovnik

103e jaargang juli 2019 | nummer 3

Tien F-16's deden aanvallen op de vijand

Chinooks en Cougars vlogen manschappen en voertuigen in

Laat minister Bijleveld de landmacht in de steek?

Kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

Ruim een jaar geleden, in juni 2018, verscheen de Defence planning Capability Review van de NAVO over de status van de Nederlandse defensie. Over de Koninklijke Landmacht werd (vrij vertaald) onder meer het volgende geschreven. Zowel de zware infanteriebrigade als de middelzware infanteriebrigade beschikken over onvoldoende bataljons. Zij hebben onvoldoende gevechtskracht. Er is onvoldoende artillerie om beide brigades tegelijkertijd te steunen. Bovendien worden de vereiste reactietijden voor de snelle reactiemacht niet gehaald, met name door tekortkomingen in de logistiek. Optreden hoog in het geweldsspectrum tegen een gelijkwaardige tegenstander zou voor de Nederlandse landstrijdkrachten een serieuze uitdaging betekenen.
Dat was schrikken, of misschien ook wel niet echt. Iedereen die enigszins in defensie is geïnteresseerd, wist dat het 'piept en kraakt', vooral bij de KL.

Het was dan ook enigszins geruststellend toen een half jaar later de reactie van minister Bijleveld verscheen. In deze Kamerbrief, die net voor het kerstreces uitkwam, schreef de minister het volgende: "Het kabinet heeft de intentie om te investeren in vijf capaciteitsdoelstellingen zoals vastgelegd in het NAVO Defensie Planningsproces. Door middel van deze investeringen versterken we de slagkracht van onze krijgsmacht (robuustere eenheden die binnen de NAVO zelfstandiger kunnen optreden hoog in het geweldsspectrum) en het voortzettingsvermogen (hoe lang we een bepaalde inzet kunnen volhouden). Ook verbeteren we de inzetbaarheid, zodat we indien nodig sneller aanwezig kunnen zijn bij (potentiele) conflicten." En "Het betreft de volgende prioriteiten: F-35 jachtvliegtuigen; vuurkracht op land; vuurkracht op zee; special operations forces; cyber- en informatiedomein."

Mooie woorden, maar om deze doelstellingen te realiseren zouden ook extra middelen nodig zijn, volgens sommigen zelfs enkele miljarden per jaar. Alleen werden aan de mooie voornemens van de minister geen financiën gekoppeld. Hoeveel geld beschikbaar was, zou pas met het verschijnen van de Voorjaarsnota duidelijk worden.
En dat viel dus flink tegen. Eind mei verscheen op de internetpagina van het ministerie een triomfantelijke mededeling: "Het kabinet steekt tussentijds extra geld in Defensie. Structureel gaat het om € 162 miljoen extra per jaar." Volgens minister Bijleveld laat dit extra geld zien dat Defensie tot de topprioriteiten van dit kabinet behoort. Laat ik duidelijk zijn: dat zijn haar woorden, niet de mijne. Verderop in hetzelfde persbericht geeft ze ook min of meer toe dat de krijgsmacht niet echt een topprioriteit is voor dit kabinet, wanneer ze zegt dat het geld dat vrijkomt bij de Voorjaarsnota, onvoldoende is om te investeren in alle prioriteiten en er dus keuzes moeten worden gemaakt.

Deze keuzes maakte ze bekend in een kamerbrief die, toevallig(?), op de laatste dag voor het zomerreces werd gepubliceerd. Het betreft een verslag van een NAVO-bijeenkomst. In de loop van de brief blijkt dat niet langer in vijf maar in drie prioriteiten wordt geïnvesteerd. Dit is ten eerste de aanschaf van extra F-35's om daarmee "de basis" te leggen voor een derde squadron. Daarnaast wordt geïnvesteerd in de ondersteuning van de *special forces* en uitbreiding van het cyber- en informatiedomein. Beide laatste gebieden zijn politiek gezien *hot* en vereisen relatief gezien weinig financiële middelen. Een op het eerste gezicht logische keuze dus.

Dit betekent echter wel dat de andere twee in december genoemde prioriteiten, vuurkracht op land en op zee, voorlopig afvallen. Hierin wordt niets extra's geïnvesteerd. En als ik mij beperk tot de landmacht, kan ik niets anders dan concluderen dat het voorlopig uitdagend blijft voor onze landmachtmilitairen om te worden ingezet in een groot conflict tegen een gelijkwaardige tegenstander. Maar ja, het is onwaarschijnlijk dat dit nog gebeurt tijdens deze kabinetsperiode.

Verder in dit nummer

Op de vorige bladzijde hebt u al twee foto's aangetroffen van de Luchtmachtdagen die in juni op Volkel zijn gehouden. Het artikel hierover van de hand van onze medewerker Gertjan van der Wal kunt u vinden op de bladzijden 4 en 5 onder de titel **Defensie toont heden, verleden en toekomst op Volkel. F-35 steelt de show bij Luchtmachtdagen**. Daarna, op de bladzijden 6 – 9, schrijft onze medewerker Kees Homan over **Afrika en democratie**. Zijn column over de **EU en 'hard power'** staat op de bladzijden 18 en 19. Op de bladzijden 10 en 11 schrijft Martin Bos verder over **de VTO Cavalerie Verkenning** in het laatste deel van zijn tweeluik. Daarna schrijft onze columnist László Marácz over de **politieke onrust in Albanië** (bladzijden 12 en 13). Ten slotte is ook in dit nummer een bijdrage van historicus Tjeerdjan Nieuwenhuis opgenomen. Deze gaat over **het beleg van Dubrovnik** en u kunt het vinden op de bladzijden 14 – 17.

Foto cover: Een CH-47 Chinook met 'underslung'-lading tijdens de Luchtmachtdagen op Volkel. Foto WPA

Defensie toont heden, verleden en toekomst op Volkel

F-35 steelt de show bij Luchtmachtdagen

Tekst: Gertjan van der Wal. Foto's: WPA

De grote ster tijdens de Luchtmachtdagen in Volkel was de F-35. Twee Nederlandse Lightning II's waren op vliegbasis Volkel aanwezig, maar slechts één liet zich vanwege een technisch probleem zaterdag aan het publiek zien. Toch stal deze F008 samen met een Italiaans exemplaar de show, waar de AH-64D Apache vliegend verstek moest laten gaan.

De komst van de twee F-35's van de Koninklijke Luchtmacht naar Volkel had waarschijnlijk een verrassing moeten blijven. Technische mankementen aan de KDC-10 tanker, die de kisten moest helpen de Atlantische Oceaan over te steken, gooiden roet in het eten. Berichten dat het vliegtuig op Edwards Air Force Base in de Verenigde Staten met panne stond, werden in eigen land breed uitgemeten. Californië vormt de thuisbasis van 323 Operational Test & Evaluation Squadron. Die eenheid voert binnen de luchtmacht de operationele test- en evaluatiefase voor de F-35 uit. Defensie bevestigde dan ook snel daarna de komst van twee Lightning II's naar ons land: de F001 en de F008. Die eerste kist was hier juni 2016 al samen met de F002 voor belevingsvluchten en de Luchtmachtdagen op Leeuwarden. Vanwege buitenlandse missies en de daarmee gepaarde inzet van personeel en materieel gingen de geplande open dagen op Volkel in 2017 niet door.

De F008 stal de show

De Vliehors

Drie jaar na die eerste oversteek stegen twee kisten een dag later dan voorzien op 13 juni op aan de westkust van de Verenigde Staten. Doel: militair oefenterrein De Vliehors op Vlieland. Na zo'n 9.000 kilometer schreven beide toestellen daar 's avonds militaire luchtvaartgeschiedenis door elk twee 500 ponder oefenbommen (*inerts*) af te werpen. In dit geval twee 'slimme' GBU-49's met gps-geleiding en twee lasergeleide GBU-12's. Na vier treffers vlogen de F-35's door naar Brabant om daar rond 22.00 uur op Volkel te landen en de vrijdag en zaterdag daarop deel te nemen aan de open dagen. Daar waren in totaal 240.000 bezoekers aanwezig. Deze lange afstandsbombardementsvlucht (*covert long range strike-operation*) was onderdeel van de operationele test- en evaluatiefase van de Lightning II. Om dat onderdeel af te vinken, staken de twee straaljagers de oceaan over. De geplaagde KDC-10 voorzag ze iedere 2.000 kilometer van kerosine.

De geplaagde KDC-10

Naast dit tankvliegtuig vloog er ook een Amerikaans C-17 Globemaster III transportvliegtuig van de Air National Guard mee. Daarin zaten naast grondpersoneel alle spullen om de twee jagers inzetbaar te houden. Deze zwaargewicht van 452nd Air Mobility Wing uit Long Beach, Californië liet tijdens de Luchtmachtdagen zien dat hij ondanks zijn indrukwekkende voorkomen vrij wendbaar is. Een andere troefkaart werd ook getoond: korte starts en landingen.

Pápa

De Koninklijke Luchtmacht kan zelf ook over deze transportcapaciteit beschikken. Samen met NAVO-lidstaten Bulgarije, Estland, Hongarije, Litouwen, Noorwegen, Polen, Slovenië, Roemenië, de Verenigde Staten en 'Partnership for Peacelanden' Finland en Zweden werden in 2009 drie Globemasters aangeschaft. Dit trio is onder de noemer Strategic Airlift Capability (SAC) gestationeerd op de luchtmachtbasis Pápa in Hongarije. Naast deze krachtpatser toonde de in de beginjaren zeventig gebouwde KDC-10 zich een ware oude dame die tijdens haar demonstratie statig aan het publiek voorbij vloog. Aan het einde van de *static* showopstelling stond de opvolger al klaar: het Airbus A330 *multi role* tanker-transportvliegtuig (MRTT). Binnen dit allian-tieproject worden in totaal acht nieuwe toestellen voor de NAVO tanker-transportvloot gekocht. Daarvan worden er vijf op Eindhoven en drie op Keulen gestationeerd. De MRTT vervangt vanaf 2020 de twee KDC-10's van de luchtmacht.

De Spitfire TB885 van het Nederlandse 322 Squadron

Deze toekomstige tanker-transportvloot is een '*pooling*- en *sharing*-initiatief' van België, Duitsland, Luxemburg, Nederland en Noorwegen. Samen verwerven, beheren, exploiteren en ondersteunen deze landen de tankers. Het vliegtuig is eigendom van de NAVO en wordt beheerd door het NATO Support and Procurement Agency in Eindhoven. Nederland en Luxemburg tekenen daarbij jaarlijks voor respectievelijk tweeduizend en tweehonderd vlieguren. Duitsland heeft behoefte aan 5.500 uren, België aan duizend en Noorwegen aan honderd vlieguren.

Hoogwaardige verdediging

Kort na de Luchtmachtdagen werd tijdens de Paris Air Show op vliegveld Le Bourget bekendgemaakt dat de MRTT een hoogwaardige verdediging tegen infraroodraketten krijgt. Hij wordt uitgerust met het DIRCM-zelfbeschermingssysteem (*direct infra-red countermeasures*). Deze voorzieningen waren al aanwezig tijdens de open dagen op Volkel. De Airbus A330 was nog in een 'grondverfkleur' gespoten, maar de systemen waren duidelijk zichtbaar. De MRTT bleef tijdens het evenement aan de grond. Dat gold eveneens voor de AH-64D Apache. Tijdens onderhoudswerkzaamheden kwam begin juni een probleem aan de staartrotor aan het licht. Totdat dit is opgelost, mogen deze gevechtshelikopters niet vliegen. De afwezigheid van deze toestellen had zijn weerslag op de Air Power Demonstratie, aangezien ze een belangrijk en ontzagwekkend onderdeel van het luchtmobiel optreden vormen.

Beproefd recept

Voor wie vaker de Luchtmachtdagen of de Landmachtdagen oude stijl bezocht, was de show een beproefd recept. Tien F-16's deden aanvallen op de vijand, waarna parachutisten van 103 Commandotroepencompagnie uit een C-130H Hercules sprongen en een verkenning uitvoerden Diezelfde transportkist dropte even later de noodzakelijke voorraden en materieel via een *bundle drop*. Na het nodige donder en geweld waren het Defensie Helikopter Commando en de Luchtmobiele Brigade aan de beurt.

Overmeesteren

'Fastropend' daalden de eerste rode baretten van Charlie Compagnie 12 Infanteriebataljon langs een touw uit de AS-532U2 Cougar af, waarna Chinooks en Cougars meer manschappen en voertuigen invlogen. Na het overmeesteren van de vijand landde de C-130 en pikte de rode baretten op. Als sluitstuk vlogen alle deelnemende straaljagers en helikopters nogmaals langs de toeschouwers.

Modernisering

De Chinookvloot van de luchtmacht ondergaat momenteel een moderniseringsslag. De elf oudste model D-heli's worden afgestoten en vervangen door veertien nieuwe CH-47F MYII CAAS (Common Avionics Architecture System) transporttoestellen. De zes resterende CH-47F's worden in de Verenigde Staten op dezelfde CAAS-standaard gebracht. Rond 2021 moet deze hele operatie zijn afgerond, waarna 298 squadron op Gilze-Rijen over twintig Chinooks van hetzelfde en modernste type beschikt.

Een aantal heli's wordt aangepast voor de inzet van *special forces*. Zo krijgen die het *fastrope*-systeem. Vier CH-47F's zijn vast ingedeeld bij 302 Squadron op Fort Hood in de Verenigde Staten voor opleiding en de training. De twee andere Chinooks van hetzelfde model stonden op Gilze-Rijen, maar zijn inmiddels verscheept om te worden gemoderniseerd. De eerste vernieuwde Chinooks worden eind 2020 verwacht op Gilze-Rijen. Medio 2022 moeten alle toestellen binnen zijn.

F-16 Fighting Falcon

Voor de F-16 naderde met de *fly-by* het einde van zijn deelname aan de Luchtmachtdagen. Na meer dan vier decennia verdwijnt de straaljager de komende jaren van het toneel. Op Volkel was een Fighting Falcon aanwezig in rood-wit-blauwe kleuren, zoals die als eerste in 1979 in Nederland landde. Aan de stuurknuppel toen Wim Sneek, inmiddels commodore buiten dienst. Een andere kist was ter ere van dit jubileum voorzien van een speciale staartbeschildering. Na de Air Power Demonstratie was het tijd voor een bijzondere formatie. De F-35 vloog samen met een F-16 en de legendarische Britse Supermarine Spitfire uit de Tweede Wereldoorlog: de TB885 van het Nederlandse 322 Squadron. Verschillende generaties gevechtsvliegtuigen in één vlucht samengebracht, waar de Hawker Hunter uit de jaren vijftig en zestig van de Dutch Hawker Hunter Foundation eerder al van zich liet horen. Net als de bekende P-51 Mustang uit de jaren veertig, waarmee het KNIL tussen 1949 en 1950 met slechts een beperkt aantal vloog.

Vliegeropleiding

De Lightning II's van 323 squadron keerden na het oplossen van het technische mankement aan de F001 terug naar Edwards Air Force Base. Op Luke Air Base in Arizona staan inmiddels de eerste F-35's voor de vliegeropleiding. Dat moeten er voor het eind van het jaar acht zijn. Terwijl die kisten in Amerika zijn gebouwd, ontvangt Leeuwarden eind 2019 haar eerste twee *fighters* uit Italië. Daar worden alle 29 resterende straaljagers geassembleerd die de Koninklijke Luchtmacht nu heeft besteld. Volkel ontvangt haar kisten vanaf 2021.

De wens van defensie is extra F-35's te bestellen, maar de Tweede Kamer heeft daar (nog) geen groen licht voor gegeven. Minister Bijleveld sprak recent over 8 à 9 extra toestellen. Zeker is wel dat de volgende Luchtmachtdagen in 2021 op Gilze-Rijen worden gehouden. Thuisbasis van de helikoptervloot van defensie en de plek waar de Lightning II zeker volop in de schijnwerpers zal staan.

De F-35 vloog samen met een F-16 en de legendarische Britse Supermarine Spitfire uit de Tweede Wereldoorlog

De Hawker Hunter uit de jaren vijftig en zestig

Een C-130H Hercules voert een 'bundle drop' uit

Afrika en democratie

Mr. drs. C. Homan

Sinds enkele jaren zijn in het Westen de verzwakking van democratie en de opkomst van autoritarisme niet alleen onderwerpen van discussie, maar ook van zorg. De constatering van Francis Fukuyama in zijn essay uit 1989, 'The End of History?', waarin hij verkondigde dat de 'liberale democratie' uiteindelijk heeft overwonnen, is niet uitgekomen. In dit verband bestaan er in het Westen onder meer zorgen over landen als China, Rusland en Venezuela. Dit artikel zal zich echter beperken tot Afrika. De zorgen over dit continent betreffen in het bijzonder de terugkeer van autoritaire praktijken en het gebrek aan democratische instituties. In de laatste drie jaren is in Afrikaanse landen een verzwakking van de kwaliteit van politieke participatie en rechtsstaat geconstateerd. Vandaag de dag zijn er bijna 15 gebrekkige democratieën tegenover 16 harde autocratieën onder de 54 staten op dit continent.

Afrika is gigantisch groot

Afrika is gigantisch groot. Het is niet alleen groter dan Europa, maar kent ook een grotere culturele diversiteit. Sommige delen verschillen meer van elkaar dan bijvoorbeeld Nederland en Italië. In dit artikel zullen allereerst de dekolonisatie, haar gevolgen en het gehalte van democratie in de onafhankelijk geworden landen aan de orde komen. Vervolgens wordt in het kort ingegaan op belangrijke informele systemen in Afrikaanse staten, waaronder de rol van religie in de politiek. Aan het eind volgt een slotbeschouwing.

Dekolonisatie

Eén van de weinige zaken die voor het gehele continent gelden, is dat ieder land ooit de kolonie was van een Europees land (uitgezonderd Liberia). Rond 1960 werden echter veel Afrikaanse landen onafhankelijk. Na het tijdperk van kolonisatie volgde het tijdperk van zelfbestuur. Afrikaanse nationalisten geloofden altijd dat het overnemen van de formele macht van de buitenlanders automatisch zou leiden tot de bevrijding van het hele continent. Dat emancipatie niet zo eenvoudig is, wordt steeds duidelijker.

Een belangrijke vraag is wat het kolonialisme heeft gebracht. In het grootste deel van Afrika was de koloniale heerschappij van korte duur. Het belang ervan moet dan ook niet worden overdreven. Belangrijke andere factoren voor Afrika's politieke evolutie op lange termijn zijn dan ook onderbelicht. Zo zorgden de langdurige handelsbetrekkingen reeds voor een sterke verankering in de wereldeconomie, lang voordat Afrika werd gekoloniseerd.

Veel van de typische kenmerken van Afrika's politieke economie houden dan ook geen verband met de dekolonisatie van het continent. De enorme bevolkingsgroei in Afrika – de snelste uit de wereldgeschiedenis – begon in de eerste helft van de 20e eeuw en gaat sindsdien door. De dekolonisatie had hier ook geen invloed op. Iets dergelijks geldt voor hulp en schulden. Dit zijn twee van de belangrijkste zaken waardoor Afrika afhankelijk is geworden van de rijke delen van de wereld. In de meeste gevallen kan het begin van de schuldenlast worden teruggevoerd op het tweede kwart van de 20e eeuw. In de jaren vijftig en zestig werden de schulden gestaag groter, toen veel Afrikaanse landen hun soevereine status verwierven. Ook hier is sprake van een probleem dat niet begon of eindigde met de dekolonisatie.

Verkiezingen

Er is wel een relatie tussen de dekolonisatie en de pogingen tot doorvoering van democratie in de nieuwe, onafhankelijke staten. Na het dekolonisatieproces gingen Afrikaanse staten namelijk het Westerse democratische model kopiëren. Tussen 1974 en 1990 organiseerden niet minder dan dertig landen verkiezingen. Zo werden zij een representatieve democratie.

Bovendien koppelde de Wereldbank in 1989 in haar rapport 'From Crisis to Sustainable Growth' ontwikkelingshulp aan *good governance*. De strekking hiervan was dat Afrikaanse landen het Westerse model van democratie moesten overnemen om in aanmerking te komen voor ontwikkelingshulp.

Hiermee was het evangelie der verkiezingen geboren. Verkiezingen werden een blauwdruk, geïmporteerd uit het Westen, om democratie in arme landen te realiseren. De meeste politieke leiders in arme landen zijn echter verkiezingen als *window dressing* gaan organiseren om aan de internationale verwachtingen te voldoen. Want vergeten wordt dat verkiezingen vaak worden gebruikt om democratie juist te ondermijnen. Met andere woorden, verkiezingen moeten niet verward worden met democratie.

Onder de 54 Afrikaanse staten zijn er 16 harde autocratieën en maar 15 gebrekkige democratieën. Afbeelding: Wikimedia Commons

Uitgezonderd Liberia was ieder land ooit de kolonie van een Europees land

Vrijwel ieder Afrikaans land was een Europese kolonie. Afbeelding: Wikimedia Commons

Rapporten van Freedom House constateren al jarenlang een verzwakking van democratische normen. Dit niet alleen in Afrika, maar over de hele wereld. Van de 54 landen op het Afrikaanse continent is volgens de definitie van Freedom House het aantal 'vrije' landen (met een serieuze oppositie en burgervrijheden als het recht van meningsuiting en vereniging) vrij beperkt. Dat zijn Benin, Ghana, Senegal, Namibië, Tunesië en Zuid-Afrika. Op het Aziatische continent kunnen overigens alleen India, Japan en Mongolië als 'vrij' worden beschouwd. Deze daling in democratische principes is wat de politicologen Nic Cheeseman en Brian Klaas "de grootste politieke paradox van onze tijd" noemen: "Er worden meer dan ooit verkiezingen georganiseerd, toch wordt de wereld steeds minder democratisch", schrijven ze in hun boek met de welsprekende titel 'How to Rig an Election'.

Methoden

In dit verhelderende boek presenteren de auteurs harde en zachte methoden van autoritaire leiders om verkiezingen zo te gebruiken, dat ze de democratie ondermijnen.

Als harde methoden noemen zij onder meer het inzetten van geweld en het afkopen van stemmen. Maar de zachtste methodes zijn niet alleen het interessantst, maar bovendien onzichtbaar. Voorbeelden die de auteurs noemen zijn dat autoritaire leiders zorgdragen dat de wet hun sterkste electorale tegenstanders ervan weerhoudt deel te nemen aan de verkiezingen. Maar ook dat tegenstanders worden vervolgd en berecht voor een verzonnen misdaad.

Twee klassieke zachte methoden die de auteurs noemen zijn: *gerrymandering* en *voter suppression*. Bij *gerrymandering* worden kiesdistricten zodanig ingericht dat deze het belang van de regerende partij dienen. Van *voter suppression* is sprake als het burgers uit oppositiebolwerken moeilijk wordt gemaakt om te stemmen.

Andere methoden zijn onder meer omkoping en *online* verwarring zaaien door *fake news* over de oppositie te verspreiden en de verkiezingsuitslag te manipuleren in het voordeel van de zittende partij of president. Zo organiseren sterke en oude mannen voor de zoveelste keer verkiezingen. Dit in de wetenschap dat ze toch gaan winnen. Nogmaals, zulke verkiezingen zijn slechts een decor om "het Westen voor de gek te houden", schrijven Cheeseman en Klaas. Verkiezingen dienen voornamelijk als een checklist om internationale legitimiteit te krijgen. En ondertussen worden de eigen burgers, journalisten en leden van de oppositie onderdrukt en wordt iedere vorm van kritiek de kop ingedrukt. Een veel voorkomende handelswijze is ook een eigenmachtige wijziging van de grondwet. Twee termijnen zijn in de nodige grondwetten van Afrika verankerd als de maximale hoeveelheid tijd waarin iemand aan de macht kan zijn. En dus kiezen sommige presidenten ervoor om de grondwet te veranderen en zo te blijven regeren. President Sisi van Egypte is daar een recent voorbeeld van.

En dan zijn er landen in Afrika waar men van democratie en van volksvertegenwoordigers die vrij en eerlijk door burgers zijn gekozen, het liefst niet wil horen. Dit zijn landen waar militairen aan de macht zijn, zoals Mauritanië en Guinee-Conakry. Of waar presidenten nieuwe verkiezingen eindeloos voor zich uit weten te schuiven. Bovenstaande variëteit van methoden verklaart dan ook waarom autoritaire leiders sinds de val van de Muur negen van de tien keer de verkiezingen hebben gewonnen.

Informatie

De Amerikaanse politieke socioloog Larry Diamond hanteert een schaal voor democratie. "Aan het ene uiterste staat een dictatuur met verkiezingen, aan het andere uiterste een democratie waarin minderheden worden beschermd." Hij vindt dat "als je wel het recht hebt om te stemmen, maar geen toegang tot goede informatievoorziening, is het heel lastig om goed gebruik te maken van dat recht."

Twee welsprekende voorbeelden. Allereerst de Oegandese overheid. Deze heeft vorig jaar een belasting op het gebruik van sociale media ingevoerd. Gebruikers moeten betalen voor ze een kritische tweet of Whatsapp-bericht de wereld in kunnen sturen. Officieel wil de overheid hiermee inkomen creëren en onlineroddels bestrijden. Critici stellen echter terecht dat president Yoweri Museveni zo bewust de vrijheid van meningsuiting aan banden probeert te leggen. Uit cijfers blijkt, dat drie maanden na haar introductie maar liefst 2,5 miljoen Oegandezen sociale media hebben verlaten als gevolg van deze wet.

Verkiezingen moeten niet verward worden met democratie

Zuid-Afrika behoort tot de enkele 'vrije' landen in Afrika. Hier de lange rij mensen voor een stembureau. Foto: aidc.org.za

Het inzetten van geweld is een harde methode om verkiezingen te beïnvloeden. Foto: International IDEA

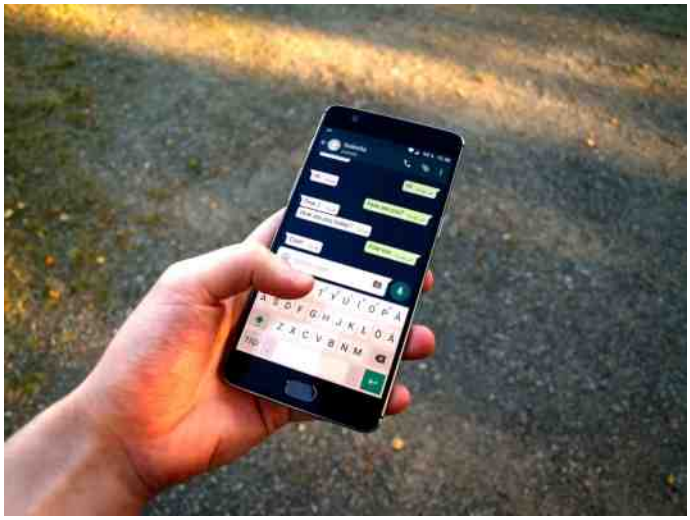

In Oeganda moet worden betaald om een kritisch Whatsapp-bericht de wereld in te sturen. Foto: Wikimedia Commons, Santeri Viinamäki

Een tweede voorbeeld betreft Tanzania. Als gevolg van nieuwe wetgeving op het gebied van cybercrime zijn tientallen burgers, die president John Magufuli via sociale-mediaplatforms als Whatsapp hebben bekritiseerd, in de gevangenis beland. Sinds vorig jaar moeten Tanzaniaanse burgers niet minder dan 903 dollar per jaar betalen om een bloglicentie te krijgen, anders mogen ze geen stukje online plaatsen. Dat geldt ook voor online-radio en streamingsdiensten die mensen via sociale media bereiken. Een wet geeft de autoriteiten de macht om in het belang van 'nationale veiligheid' mensen te vragen hun teksten binnen twaalf uur te verwijderen, anders riskeren ze een boete van ruim tweeduizend dollar of een jaar gevangenisstraf.
Het is dan ook goed om de woorden van de toenmalige Amerikaanse president, Barack Obama, in herinnering te brengen. Deze zei tijdens zijn eerste bezoek aan Afrika in 2009 in de Ghanese hoofdstad Accra, "Afrika heeft geen sterke mannen nodig, maar sterke instituties. Democratie gaat over meer dan het houden van verkiezingen – het gaat ook om wat daartussen gebeurt."

Barack Obama in 2009 tijdens zijn speech in de Ghanese hoofdstad Accra. Foto: Obama White House

Naast ontwikkelingen die tot een volwassen democratie moeten leiden, zijn belangrijke beperkingen de fragiliteit van vele staten en de rol van religie in Afrika.

Fragiele staten

Afrikaanse landen waar democratie in Westerse zin niet echt geworteld is, hebben tegenwoordig vaak het etiket van 'fragiele staten' gekregen. Over het algemeen luidt het oordeel over deze staten, dat ze aan het begin staan van hun ontwikkeling. Sommige andere landen vallen afwisselend in en uit de gunst van de donoren. De rest van de landen wordt als min of meer disfunctionerend gezien. Dit omdat ze niet in staat zijn de publieke diensten te bieden die onder de internationale wetgeving van hen worden verwacht. Niettemin hebben zelfs de meest 'fragiele' Afrikaanse regeringen het uiterlijk van een op Westerse leest geschoeide staat, met ministeries, wetboeken etc. Dit vormt immers een voorwaarde voor het lidmaatschap van de Verenigde Naties en andere belangrijke internationale organisaties. Daarbij gaat het overwegend om instellingen die verband houden met democratie. In werkelijkheid vindt in veel 'fragiele' staten het feitelijke bestuur van de samenleving echter steeds meer plaats via informele circuits. Vele daarvan zijn geworteld in de Afrikaanse samenlevingen en de lange geschiedenis van het continent. Hoewel deze informele netwerken en instellingen over het algemeen niet democratisch zijn in formele zin, is er soms wel degelijk sprake van een systeem van verantwoording afleggen aan de bevolking. Hoewel ze geen vervanging zijn van formele verkiezingen en parlementaire vertegenwoordiging, kunnen ze er goed mee worden gecombineerd. Het formele en het informele domein komen soms op vreemde manieren samen.

Zelfs de meest 'fragiele' Afrikaanse regeringen hebben het uiterlijk van een op Westerse leest geschoeide staat

Ook de meest fragiele staten, zoals Mali, hebben democratische instituties. Foto: Wikimedia Commons, Laurent Schaffar

Religie

Een opvallend aspect van bovenstaande informele systemen in Afrika is tevens de nauwe relatie met religie. De overgrote meerderheid van de Afrikanen denkt dat welvaart, gezondheid en voorspoed voor een deel het resultaat zijn van onzichtbare processen en niet alleen van concrete invloeden. Voor deze Afrikanen zijn religie en politiek twee aspecten van één en dezelfde macht. In veel Afrikaanse landen hebben de mensen dan ook het meeste vertrouwen in religieuze leiders.

In veel Afrikaanse landen hebben de mensen het meeste vertrouwen in religieuze leiders. Foto: Joint Learning Initiative

Voor vele mensen is religie ook een middel om binnen één kader zowel de wereld als jezelf te begrijpen. Religie verbindt mensen met hun samenleving en hun omgeving. Het is dan ook onwaarschijnlijk dat je met onderwijs en ontwikkeling seculiere samenlevingen krijgt waarin het geloof verdwijnt of een strikt persoonlijke zaak wordt.

Slotbeschouwing

Ten slotte rijst de vraag wat heeft meer dan zestig jaar democratisering Afrika gebracht? Het lijkt erop dat reguliere verkiezingen met meerdere politieke partijen een vaste plek hebben gekregen in de meeste van de 54 Afrikaanse landen. Maar, zoals boven beschreven, staan verkiezingen en democratie vaak op gespannen voet met elkaar. In veel Afrikaanse landen dienen verkiezingen meer als een formele bevestiging van elite-afspraken dan als een eerlijke toets van de publieke opinie. Presidenten die eenmaal zijn geïnstalleerd, blijven vaak decennialang aan de macht. Machtige families domineren vaak het politieke systeem. Maar gelukkig zijn er nog slechts een handvol ouderwetse politiestaten, waar een autoritaire president regeert op basis van de steun van het leger en de politie. De meeste van dergelijke landen liggen in Noord-Afrika.

Er zijn steeds meer verkiezingen in Afrika gehouden. Vele zijn dus wel wettelijk, maar niet legitiem. Toch tonen studies aan, dat een meerderheid van de Afrikanen nog steeds in een democratie wil leven. Tenminste 68% van Afrikanen geeft er de voorkeur aan in open en vrije maatschappijen te leven. Dit volgens een recente poll van Afrobarometer in 34 landen. Niettemin is dit cijfer lager dan de 72% in 2012. Een toenemend aantal Afrikanen kijkt uit naar alternatieve, autocratische modellen.

Er moet dus verder dan verkiezingen gekeken worden. Arme landen moeten geholpen worden met het opbouwen van sterke, onafhankelijke en transparante instituties. Dat vraagt om consistent gedrag. Nu verkondigt het Westen het evangelie der liberale democratie. Maar tegelijkertijd worden de ogen gesloten voor het feit dat autoritaire leiders verkiezingen organiseren om zo de democratie te ondermijnen. Om strategische redenen kiezen Nederland en de Europese Unie ervoor om deze autoritaire leiders te erkennen, en met hen samen te werken. Maar het Westen moet ook durven denken aan alternatieve vormen van democratie die recht doen aan de lokale realiteit en tijdgeest. Europa en de Verenigde Staten zijn niet langer meer het centrum van de wereld. In een diverse wereld, met verscheidene filosofische en culturele tradities, zijn verkiezingen niet het enige middel. Verkiezingen vormen slechts een van de vele manieren om deze universele waarden te realiseren. Zo zijn er talloze historische voorbeelden op het Afrikaanse continent te vinden van bestuurlijke structuren met die democratische elementen. En daar kwam geen verkiezing aan te pas.

Afrikaanse steden zullen rond 2050 hun inwoneraantal verdubbeld hebben. Dat biedt kans aan een spannend experiment in een globaliserende wereld, namelijk het verplaatsen van de soevereiniteit van de natiestaat naar de stad, en op het niveau van de stadstaat een democratische gemeenschap te organiseren. Kortom, er zijn genoeg alternatieven te bedenken.

De Oegandese president Museveni, al decennia aan de macht. Foto: Flickr

Volgens een recente poll van Afrobarometer geeft 68% van de Afrikanen de voorkeur aan een open en vrije maatschappij. Foto: Konrad Adenauer Stiftung

Presidenten, die eenmaal zijn geïnstalleerd, blijven vaak decennialang aan de macht

Europa en de Verenigde Staten zijn niet langer meer het centrum van de wereld

Afrikaanse steden, zoals Nairobi, zullen rond 2050 hun inwoneraantal verdubbeld hebben. Foto: Flickr, Daniel Koßmann

De VTO Cavalerie Verkenning

(deel 2)

Tekst en foto's: Martin Bos [1]

Dit artikel is het laatste deel van een korte, tweedelige serie over een cursusdag uit de VTO Cavalerie Verkenning. In het vorige nummer van Armex kon u lezen hoe de verkenners zich voorbereiden op de tocht naar het vijandelijk gebied. Ondertussen zijn ze er aangekomen. Voordat we met verder gaan met het verslag hiervan, behandelen we de officiële definitie van het verkennen. En we staan even stil bij een van burgerchauffeurs van de Logistieke Compagnie van de Manoeuvreschool die de oefening mogelijk maakt.

Definitie Verkennen

In de Militaire Doctrine voor het landoptreden wordt uitgebreid stilgestaan bij de rol van het verkennen binnen de Koninklijke Landmacht. De doctrine geeft de volgende officiële definitie.
Verkenning (*reconnaissance, recce*) is een tactische activiteit, die moet leiden tot het verkrijgen van informatie over de opponent, het terrein, *key leaders* of andere (f)actoren. We onderscheiden verkenningen onder andere naar:
- niveau (strategische, operationele en tactische verkenning);
- dimensie (grond-, lucht-, ruimte-, (onder)waterverkenning);
- functionaliteit (elektronische, digitale, CBRN-, explosieven- of genieverkenning);
- methode (onbemande, *stay-behind* en langeafstandsverkenning evenals verkenning met vuur).

Voor de tactische grondgebonden verkenning wordt gebruik gemaakt van verkenners die hiervoor speciaal zijn opgeleid.
Over hen gaat deze serie.

Uiterst behoedzaam wordt het gebied verkend

Opa Chris

In de oefening worden de leerlingen rondgereden door de burgerchauffeurs van de Logistieke Compagnie van de Manoeuvreschool. Een van hen is Opa Chris. Al jaren werkzaam bij de LOGCIE en een graag geziene collega op de oefeningen van Defensie. Als Hoofd Inwendige Dienst (HID), voor koffie en snoep, een peuk of voor een gezellig gesprek. Wanneer je door de foto's op de website van Defensiefotografie bladert, dan zie je wel vaker de mensen van de LOGCIE langskomen. Maar Opa Chris is bijzonder. Vandaar dat een eigen foto hier op zijn plaats is.
We gaan door naar het verslag van de VTO Cavalerie Verkenning.

Opa Chris, een bijzondere medewerker van de LOGCIE

Verkennen in vijandelijk gebied

De verkenners zijn uitgestegen. Twee van hen trekken het gebied in om informatie te verzamelen over het *point of interest* (POI). Sprongsgewijs trekken de twee verkenners door het gebied. Ze maken gebruik van het aanwezige terrein om zo min mogelijk op te vallen. Zodra het kan, duiken ze tussen de aanwezige struiken, of in de greppel die langs de weg loopt. Is water in de greppel dan een probleem? Ook als het water dieper is dan je kisten hoog zijn?
Het POI wordt in kaart gebracht. Er wordt onder bruggetjes gekeken. Wat zijn de mogelijkheden van de duiker onder het bruggetje? Of is het bruggetje ondermijnt? Allemaal relevante informatie die meegenomen wordt. Aan het einde van de verkenning zoekt men weer verbinding met de Fenneks. Het terrein is veilig. Tijd om opgepikt te worden. Op naar het volgende POI. "Of eerst evalueren?", denkt de wachtmeester.

Opnieuw evalueren

Het is een strakke actie van het uitgestegen personeel. De verkenners hebben hun ding in het veld gedaan. Opnieuw de vragen. Wat ging er goed? Wat kan er beter? En wat vind je er zelf van? Mooi om van dichtbij te zien hoe de leerlingen bewust bezig zijn met hun opdracht. Ze hebben feilloos aangevoeld waar het goed ging en waar het beter kon. De wachtmeester geeft zijn visie en heeft nog een aantal punten op zijn notitieblok. Maar bovenal motiveert hij. Ook dat is een manier om mensen het goede te laten leren. Wat een verschil met 1984 toen de wachtmeester alleen staccato aan de dienstplichtigen kon aangeven wat er mis ging. En wat een verschil in directheid, concreetheid en eerlijkheid, wanneer je het vergelijkt met feedback in een burgerorganisatie.

De wachtmeester gebruikt de evaluatie ook om zijn leerlingen te motiveren

Uitgestegen voor POI 2

Een van de oefeningen is te leren hoe lang je bezig bent met het doorschrijden van een gebied. Het normale marstempo van 112 stappen per minuut wordt niet gehaald. Sprongsgewijs verplaatsen en continu werken aan je dekking vraagt tijd. Even 500 meter lopend verplaatsen duurt op deze manier al snel een half uur. De tijd vliegt en daarom gaan we met de Fenneks en Amarok snel naar het gebied van het tweede POI, dus zonder hier te denken aan tactisch verplaatsen (ook met voertuigen is op deze wijze de absolute snelheid niet hoog).

Best gemakkelijk deze oefening. Een lange rechte weg, de brug als POI en aan het einde een bungalowpark dat bezet kan zijn door de vijand. Hoewel... een rechte weg? Een prettig schootsveld vanuit het bungalowpark? Opnieuw gaan de mannen sprongsgewijs vooruit. De bosschages langs de weg geven net genoeg dekking. Ik vraag mezelf in het veld af of deze jonge jongens op de hoogte zijn van de *bocages* in Normandië 75 jaar geleden. Jammer, vergeten na te vragen bij de wachtmeester of het in het curriculum zit.

We checken nog even de opstelling van de Fenneks. Eén ervan staat mooi midden op de weg. Al vanaf vele honderden meters afstand zien we hem staan. En toch was deze positie een goede uit alle alternatieven. De voertuigcommandant had de verschillende opties goed doordacht voordat hij zijn voertuig parkeerde. Het bruggetje tussen de struiken was een goede plek. Niemand weet echter of het geschikt is voor de 10.400 kilo van een gevechtsklare Fennek. En met alle regen van de laatste weken zijn de berm van de weg en het naastgelegen weiland te zacht om te berijden. In oorlogstijd prima te doen. Om dan in vredestijd het gehele terrein kapot te rijden (waarbij Defensie de schade moet rapporteren en vergoeden) is echter een minder goed idee.

Tactisch verplaatsingen duren lang, ook met voertuigen

Evalueren

En nadat het laatste POI onderzocht is, zit de oefendag in het veld er op. De groep legt aan in een speeltuintje midden in een klein dorp. De evaluatiedrill wordt herhaald. De wachtmeester pakt nog even terug op de grote lijnen van de dag en de leermomenten. Morgen weer een dag. Morgen weer een dag dat het nog beter moet gaan. De sfeer is meer ontspannen want de leerlingen realiseren zich ook dat de dag erop zit. In een dag tijd zie je dat ze gegroeid zijn. Zelfverzekerder van hun taak die nu ook in het veld is geleerd. Rustiger nu aan het einde van de dag hun hoofd niet meer overloopt van alle aspecten van bevelvoering en verkenning. *Job well done*.

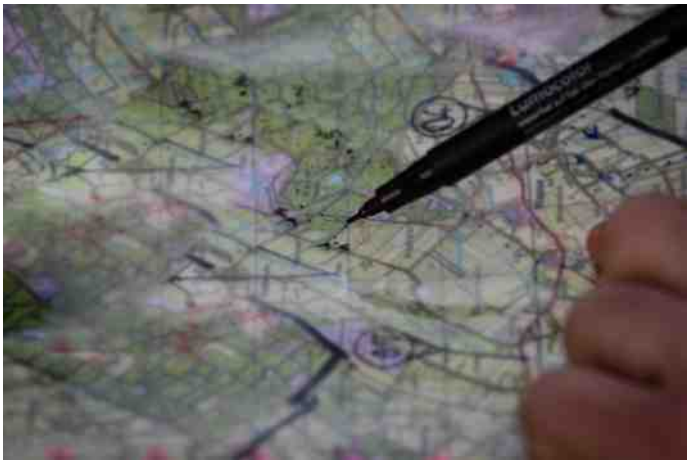

De wachtmeester pakt nog even terug op de grote lijnen van de dag en de leermomenten

Weer thuis

De dag wordt besloten met een kleine oefening kaartlezen. Gewoon via de kleine weggetjes in het schitterende Drentse landschap terug naar het oefenterrein Havelte West.

Afhangen en camoufleren. En dan de beloning: pasta met kip. Dooreten, vanavond komt de opdracht voor morgen.

Na terugkomst afhangen en camoufleren

Eindnoot

[1] Dit artikel is eerder verschenen op https://defensiefotografie.nl

De beloning: pasta met kip

Je ziet dat de leerlingen in een dag tijd gegroeid zijn

Column

Politieke onrust in Albanië

Prof. Dr. László Marácz

Het probleem van de Albanese georganiseerde criminaliteit in ons land is niet nieuw. Na de val van het communisme begin jaren negentig, kwam de Albanese maffia tot leven en verspreidde zich in een hoog tempo over, vooral, West-Europa. Hand in hand met andere buitenlandse maffia's, zoals de Italiaanse, penetreerde de Albanese georganiseerde misdaad lucratieve criminele activiteiten zoals drugshandel, witwaspraktijken en mensensmokkel. Recentelijk besloot de Tweede Kamer dat de Albanese georganiseerde misdaad in ons land van tegenspel moet worden voorzien en verzocht de regering-Rutte actie richting Brussel te ondernemen. Het is echter de vraag of het verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa) aan Brussel tot opschorting van de visumvrijstelling voor Albanië een serieuze kans zal maken. De geopolitiek van de Balkan, het gedoogklimaat in Brussel betreffende illegale migratie en de politieke onrust in Albanië zelf bieden geen gunstige context voor een dergelijk verzoek.

Visumvrijstelling Albanië onder druk

BuZa heeft de eurocommissaris voor Migratie, Binnenlandse Zaken en Burgerschap, de Griek Dimitris Avramapoulos, in een officieel schrijven op 31 mei 2019 gewezen op de onhoudbare situatie die in ons land veroorzaakt wordt door illegale migranten en hun criminele activiteiten afkomstig uit Albanië. Het schrijven is een vervolg op het debat van 11 april eerder dit jaar in de Tweede Kamer over de georganiseerde criminaliteit uit Albanië in ons land. De Kamer riep de regering-Rutte op om daar paal en perk aan te stellen. De ambtsbrief concludeert dat de Verordening (EU) 2018/1806 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot vaststelling van de lijst van derde landen, waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde landen waarvan de onderdanen van die plicht zijn vrijgesteld in het geding is. Albanië staat namelijk op de lijst van derde landen waarvan de onderdanen drie maanden in het Schengengebied zonder visum mogen verblijven, al moeten deze Albanezen wel beschikken over een biometrisch paspoort. Het desbetreffende schrijven van BuZa verzoekt de eurocommissaris of op basis van artikel 8(6a) van dezelfde verordening de visumvrijstelling voor Albanië voor een periode van negen maanden op te schorten en te bezien of daarvoor voldoende draagvlak is onder de andere lidstaten van de EU.

Drietal argumenten

Dit ingrijpende voorstel wordt in de brief aan de Europese Commissie met een drietal argumenten onderbouwd. Ten eerste redeneert BuZa dat de interne veiligheid van ons land bedreigd wordt, omdat illegale migranten uit Albanië overwegend actief zijn in de georganiseerde misdaad en zich vooral bezig houden met ernstige drugsdelicten, maar ook met witwaspraktijken en mensensmokkel. In het Schengen informatiesysteem (SIS) zijn Albanese criminelen prominent vertegenwoordigd. Ten tweede verbleven er volgens schattingen van Eurostat, het statistisch bureau van de EU, in 2018 een kleine duizend illegale Albanezen in ons land. Een deel van deze illegalen probeert als verstekeling in de havens van Rotterdam of Hoek van Holland via vrachtwagens Groot-Brittannië te bereiken. Hierdoor heeft de Koninklijke Marechaussee de grensbewaking in de havens aanzienlijk moeten uitbreiden. Hoewel de Nederlandse autoriteiten de banden met de Albanese autoriteiten hebben aangehaald om dit probleem op te lossen, zijn er nog weinig concrete successen geboekt, aldus de ambtsbrief. Ten derde neemt het aantal asielverzoeken uit Albanië elk jaar exponentieel toe. Volgens gegevens van Eurostat bedroeg het aantal asielverzoeken uit Albanië in 2018 inmiddels 550 personen. BuZa merkt op dat nog geen 1 procent van deze verzoeken een kans van slagen heeft, maar dat dit aantal aanvragen wel een behoorlijk beslag op het justitiële apparaat legt. Hoewel deze brief van BuZa steekhoudende argumenten bevat, lijkt het onzeker of een dergelijk verzoek gericht aan de Europese Commissie wel gehonoreerd zal worden.

Eurocommissaris Avramapoulos heeft weinig tot niets gedaan om de illegale migratie richting de EU in te dammen. Foto: Flickr, Dimitris Avramapoulos

Om zonder visum in het Schengengebied mogen verblijven, moeten Albanezen beschikken over een biometrisch paspoort. Foto: Wikimedia Commons, Ablefter

Geopolitiek van de Balkan

Albanië is in 2009 lid geworden van de NAVO en heeft in 2014 een kandidaat lidmaatschap voor toetreding tot de EU ontvangen. Europa is op de Balkan in een geopolitieke wedren verwikkeld met China en Rusland. China is bezig om in een hoog tempo de Balkanlanden op te nemen in haar wereldomvattende infrastructurele project, 'One Belt, One Road' en Rusland blijft politiek actief op de Balkan in landen zoals Servië en Montenegro. De EU zou zichzelf op achterstand zetten in deze geopolitieke races en Balkanstaten in de armen van China en Rusland drijven als de Europese grenzen voor Albanezen gesloten zouden gaan worden. Het is niet waarschijnlijk dat tegen de achtergrond van deze geopolitieke overwegingen een Nederlands verzoek om de visumliberalisering met Albanië op te heffen in Brussel op een gunstige beoordeling kan rekenen. Bovendien heeft de EU recentelijk positief geadviseerd als het gaat om voortzetting van het Europese toetredingsproces van Albanië.

Illegale migratie in Brussel

De Europese Commissie heeft zich de afgelopen jaren een warm pleitbezorger getoond van illegale migratie naar Europa. Uitgerekend eurocommissaris Avramapoulos heeft weinig tot niets gedaan om de illegale migratie richting de EU in te dammen. Hierbij speelde waarschijnlijk mee dat hoewel een eurocommissaris formeel neutraal dient te zijn, deze Griekse eurocommissaris er gebaat bij was om de druk veroorzaakt door migratie op zijn eigen Griekenland te temperen door juist de poorten naar de EU open te houden. Hoe het ook zij, het verzoek van BuZa bij de Europese Commissie zou nog gered kunnen worden, doordat het mandaat van de huidige Europese Commissie onder aanvoering van commissievoorzitter Jean-Claude Juncker binnenkort afloopt en eurocommissaris Avramapoulos onder druk van Italië en de Midden- en Oost-Europese lidstaten die de illegale migratie naar de EU willen terugdringen, vervangen gaat worden door een Europese Commissaris die daar anders mee omgaat. Maar dat blijft onzeker. Europa is op het migratiedossier tot op het bot verdeeld. Het lijkt zeer waarschijnlijk dat het Nederlandse verzoek voorlopig terzijde zal worden gelegd, totdat er later dit jaar een nieuwe Europese Commissie zal aantreden.

Onrust in Albanië

Een ogenschijnlijk bijkomstig, maar essentieel probleem is dat Albanië geplaagd wordt door ernstige politieke onrust. De positie van de Albanese premier Edi Rama staat ter discussie. Rama besloot twee jaar geleden de grondwet buiten werking te stellen en moest leden van zijn regering ontslaan die banden hadden met de Albanese drugsmaffia. De hoofdstad Tirana is regelmatig het toneel van veldslagen tussen de veiligheidspolitie van premier Rama en demonstranten tegen zijn beleid. Het is maar zeer de vraag of er met deze Albanese regering wel dwingende afspraken kunnen worden gemaakt over de aanpak van illegale migranten en drugcriminaliteit afkomstig uit Albanië nu die in eigen land omstreden is en het land het toneel is van politieke onrust. Zet deze negatieve ontwikkeling zich in Albanië door, dan zou ook weleens het 'asiel'- argument van BuZa kunnen vervallen, omdat Albanese migranten en asielaanvragers kunnen verwijzen naar de politieke anarchie in het land van herkomst en daarmee politiek asiel in Nederland zouden kunnen afdwingen.

De Koninklijke Marechaussee heeft de grensbewaking in de havens aanzienlijk moeten uitbreiden. Foto: MinDef

Door niet te handelen kon de migratiedruk op Griekenland worden getemperd. Foto: Wikimedia Commons, Javedar

Een essentieel probleem is dat Albanië geplaagd wordt door ernstige politieke onrust

De positie van de Albanese premier Edi Rama, hier op bezoek in Washington, staat ter discussie. Foto: U.S. Army, Rachel Larue

Tirana is regelmatig het toneel van gewelddadige protesten. Foto: Wikimedia Commons, godo godaj

Het beleg van Dubrovnik

Tjeerdjan Nieuwenhuis

Het pittoreske Dubrovnik wordt jaarlijks overspoeld door drommen toeristen, veelal fervente fans van de populaire fantasyserie 'Game of Thrones'. De Dalmatische stad doet namelijk dienst als filmlocatie voor King's Landing. Een fictieve stad die in het verhaal inzet is in een continue machtsstrijd tussen de vele facties van het land Westeros. Wat veel fans waarschijnlijk niet weten is dat Dubrovnik in 1991 doelwit was in een echte oorlog. In dat jaar werd de stad belegerd door het Joegoslavische leger waarbij door beschietingen en plunderingen grove vernielingen werden aangebracht aan de eeuwenoude stad. Extreem geweld dat de wereld niet alleen een glimp liet zien van wat de regio te wachten stond, maar bovenal het Servische kamp een zeer slechte reputatie opleverde.

Het beleg van Dubrovnik was onderdeel van een grootschalige militaire operatie die het Joegoslavische leger in het najaar van 1991 lanceerde met als doel om het onafhankelijkheidsstreven van Kroatië de kop in te drukken. Joegoslavië verkeerde op dat moment namelijk in staat van ontbinding. Het land kampte na de dood van Josip Tito in 1980 met zowel een leiderschapscrisis als met grote economische problemen. Dit vormde een perfecte omstandigheid voor chauvinistische en nationalistische politici om in de verschillende Joegoslavische deelrepublieken aan populariteit te winnen ten koste van de Titoïsten op het pluche.

Joegoslavië kampte na de dood van Josip Tito – hier op staatsbezoek in Nederland - in 1980 met zowel een leiderschapscrisis als met grote economische problemen. Foto Wikimedia Commons, Fotocollectie Anefo

Kroatisch nationalisme

Toen in Kroatië in april 1990 vrije verkiezingen werden gehouden won de partij van de Kroatische nationalist Franjo Tudjman (1922-1999) spectaculair van de regerende communisten. Dit leidde vrijwel onmiddellijk tot spanningen met de Servische minderheid in Kroatië. Tudjmans partij, de Kroatische Democratische Unie, streefde namelijk niet alleen naar onafhankelijkheid maar ook naar een Kroatië dat vooral Kroatisch moest worden. Een van de eerste daden van Tudjmans regering was de introductie van het rood-witte schaakpatroon, het zogenaamde šahovnica, als wapen op de vlag van Kroatië. Dit was een symbool dat al in de 10e eeuw door Kroatische koningen was gebruikt en verschilde wat dat betreft niet met de heraldische uitingen op vlaggen van andere Europese landen. Het šahovnica was echter ook geadopteerd door de fascistische Ustaša. Dit was een beweging van Kroatische fascisten die tijdens de Tweede Wereldoorlog in collaboratie met de Italiaanse en Duitse bezettingsmachten dusdanig veel dood en verderf hadden gezaaid onder de Servische bevolking dat vijftig jaar na dato elke associatie met de Ustaša nog angst inboezemde.

Een van de eerste daden van Tudjmans regering was de introductie van het rood-witte schaakpatroon, het zogenaamde šahovnica. Foto: Wikimedia Commons, Christine Zenino

In combinatie met andere uitingen van Kroatisch nationalisme was het niet verwonderlijk dat Kroatische Serven, woonachtig in het Dalmatische achterland en het oosten van Kroatië, in de armen werden gedreven van Servische nationalisten. Opgejut door lokale Kroatisch Servische politici, die hen wijsmaakten dat de Ustaša weer aan de macht waren in Zagreb, organiseerde de bevolking zich in zogenaamde zelfverdedigingsmilities. Zodoende evaporeerde het gezag van de Kroatische regering over een groot deel van Kroatië. Het is hierbij van belang om op te merken dat het Kroatisch Servische separatisme steun kregen van de Servische regering van Slobodan Milosovic, in de vorm van wapens en militaire expertise [1]. Milosovic was eind jaren '80 middels verdeel en heers spelletjes de machtigste man geworden van Joegoslavië en ambieerde omvorming van het land in een soort Servoslavië, met de macht geconcentreerd in Belgrado. Deze politieke agenda stond uiteraard haaks op wat Tudjman ambieerde. De steun die Milosovic verleende aan de Kroatisch Servische separatisten was dus gericht op het dwarsbomen van Tudjman en het afsnijden van Servische gebieden in Kroatië [2].

Begin 1991 was de situatie in Kroatië als volgt: in het Dalmatische achterland hadden Kroatische Serven met steun van Belgrado een autonome regio uitgeroepen die afscheiding van Zagreb nastreefde. Kroatië was vastbesloten het gezag over dit gebied terug te winnen en probeerde tegelijkertijd uit de Joegoslavische federatie te treden. Dit conflict escaleerde vervolgens in rap tempo, waarbij al snel doden en gewonden vielen bij gevechten tussen Kroatische politie- en legereenheden en Kroatisch-Servische milities.

De fascistische Ustaša heeft tijdens de Tweede Wereldoorlog dood en verderf hadden gezaaid onder de Servische bevolking. Foto: Wikimedia Commons

De rol van het JNA

Het Joegoslavische volksleger (JNA) vervulde bij deze gevechten aanvankelijk de rol van vredesmacht. De bevelhebbende generaals, opgeleid volgens Tito's ideaal van 'broederschap en eenheid', zagen zichzelf op dat moment nog gecommitteerd als beschermers van de federale structuur van Joegoslavië. Eenheden van het JNA hadden daarom van hun commandanten het bevel gekregen om in Kroatië de strijdende partijen zoveel mogelijk uit elkaar te houden. In de praktijk speelde dit de Kroatische Serven in de kaart. Toen bijvoorbeeld het stadje Pakrac door hen werd ingenomen, intervenieerde het JNA snel waardoor Kroatische eenheden geen tijd hadden een tegenaanval te organiseren. Dergelijke incidenten leidde ertoe dat de Kroatische regering het JNA meer en meer ging beschouwen als vijandelijke macht. In september bracht dit Tudjman ertoe om de barakken en legerdepots van het JNA op Kroatisch grondgebied te omsingelen en in te nemen. Deze zogenaamde oorlog van de barakken lokte een directe reactie uit van het Joegoslavische leger. Het JNA intervenieerde met een tegenaanval die niet alleen een einde moest maken aan de belegering van diverse kazernes maar ook Kroatië weer onder de vleugels moest plaatsten van de Joegoslavische federatie. Het was tijdens dit offensief dat de stad Dubrovnik doelwit werd.

Generaal Kadijevic, opperbevelhebber van het JNA, stelt in zijn memoires dat het offensief van het JNA bestond uit een aantal campagnes [3]. De hoofdaanval was gericht op de inname van Oost- en West-Slavonië, waarna vandaaruit opgetrokken moest worden naar Zagreb en Varazdin. Een tweede grote aanvalsmacht was gericht op de inname van de stad Karlovac nabij de grens met Slovenië, waardoor het Kroatische grondgebied in tweeën kon worden geknipt. Tegelijkertijd was een aantal campagnes gepland voor JNA-eenheden die vanaf het zuiden van Bosnië-Herzegovina moesten oprukken naar de Dalmatische kust in de richting van steden als Zadar, Split en Dubrovnik. Het offensief van het JNA was een ambitieus plan dat puur gericht was op de militaire bezetting van Kroatië en politieke capitulatie van de Kroatische regering.

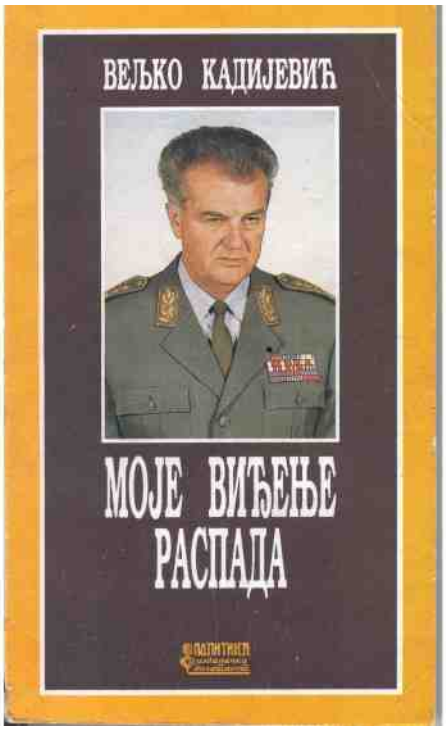

Generaal Kadijevic was opperbevelhebber van het JNA. Foto: www.bosnia.org.uk

De gevechten rond Dubrovnik

De operatie tegen Dubrovnik werd op 1 oktober 1991 ingezet met de lancering van twee aanvalscolonnes. De eerste aanvalsmacht rukte op vanaf de Montenegrijnse grens met als doel om het ten oosten van Dubrovnik liggende gebied Konavli in te nemen, inclusief het in dat gebied liggende civiele vliegveld. Waarna vandaaruit in westelijke richting doorgestoten moest worden om een beleg in te stellen tegen de stad. Een tweede aanvalscolonne rukte op ten noordwesten van Dubrovnik, vanaf de grens van Bosnië-Herzegovina, in de richting van Ston en Slano met als doel om de Adriatische snelweg in te nemen. Zodoende kon Dubrovnik worden geïsoleerd van de rest van Kroatië. De Joegoslavische marine had bij deze operatie als taak om een zeeblokkade in te stellen en vuursteun te geven aan de oprukkende JNA-eenheden. De totale troepenomvang van het JNA voor deze operatie besloeg zo'n 28.000 manschappen, hoofdzakelijk Montenegrijnse reservisten, ingedeeld in acht brigades en een artillerie regiment [4].

De Kroatische verdediging bestond in en rondom Dubrovnik uit hooguit 1.000 licht bewapende en slecht getrainde manschappen, hoofdzakelijk vrijwilligers. In het gebied ten westen van de stad hadden de Kroaten een omvangrijkere troepenmacht van zo'n 4.000 tot 8.000 manschappen [5]. Echter, vergeleken met het JNA was dit onvoldoende voor een substantiële verdediging. Het JNA had daarom weinig moeite om de Konavli en kustgebied nabij Ston en Slano te bezetten. De enige substantiële hinder die het JNA bij zijn opmars ondervond waren haar eigen plunderende en vernielende troepen. De journalist Misha Glenny was getuige van het resultaat van wat de troepen van het JNA in het gebied hadden aangericht toen hij via Montenegro richting Dubrovnik reisde: "*From the minute we crossed into Croatia, the work of the Montenegrins became all too visible. They had plundered and burned every single house… There was no content left in any of the houses, everything has been taken by the marauding reservists… Each village was a shrine to the animal instincts of these young men*" [6]. Naar verluidt zou de Montenegrijnse zwarte markt vervolgens zijn overstelpt met geplunderd huisraad, sieraden en andere luxegoederen. Op het vliegveld hebben troepen van het JNA, zo liet Glenny zich vertellen, vervolgens dagenlang feest gevierd met de dure whisky, gin en cognac die zij hadden aantroffen in de taxfree winkels.

Alle schepen in de oude haven van Dubrovnik werden een voor een vernietigd. Foto: Just Dubrovnik

In de opeenvolgende weken rukte het JNA verder op, waarbij belangrijke berg- en heuveltoppen werden ingenomen met uitzicht over Dubrovnik. Eind oktober begonnen eenheden van het JNA vanaf deze posities met mortieren en scherpschutters de stad onder vuur te nemen. Deze beschietingen vonden plaatst tot en met 6 december, waarbij aanzienlijke schade werd toegebracht aan huizen, hotels en eeuwenoude monumenten. Om de druk op de verdediging verder te verhogen werden in deze periode tevens alle schepen in de oude haven van Dubrovnik een voor een vernietigd met geleide raketten. Aan de beschietingen kwam op 7 december een einde nadat bombardementen op 6 december zeer veel internationaal protest opleverden. Op die dag ondernam het JNA een aanval op het fort op de berg Srd, waar Dubrovnik pal onder ligt [7]. Deze aanval mislukte, waarna eenheden van het JNA uit frustratie overgingen op lukrake en klakkeloze beschietingen. Op die dag ging een onder meer een bibliotheek in vlammen op en werden brandweerlieden bewust beschoten terwijl zij branden aan het blussen waren in de stad. Via internationale waarnemers werd een wapenstilstand van kracht, die standhield tot en met het in januari 1992 gesloten Vance-plan, dat voorzag in de plaatsing van VN-troepen in Kroatië. Niet lang daarna trok het JNA haar troepen nabij Dubrovnik terug in de richting van Bosnië-Herzegovina waar een nieuw conflict nakende was. In totaal kwamen bij het beleg zo'n 88 burgers om en werden ruim 11.000 gebouwen beschadigd door artillerievuur.

Milosevic vond de JNA-strategie veel te ambitieus.
Foto: Slobodan Miloševi International Committee

Waarom?

Het moet voor veel Europeanen een grote schok zijn geweest toen zij in 1991 op televisie het resultaat zagen van het optreden van het Joegoslavische leger. In plaatst van pittoreske middeleeuwse kerken en majestueuze architectuur waren beelden te zien van kapotgeschoten plezierjachten en zwarte rookpluimen van brandende monumenten. Het beleg van Dubrovnik was wat dat betreft een PR-fiasco voor het JNA. Dit roept de vraag op waarom het JNA de stad, die nota bene op de UNESCO-werelderfgoedlijst stond, überhaupt als doelwit beschouwde. Te meer daar er in de directe omgeving kazernes waren die ontzet moesten worden en de dreiging van Kroatische militaire eenheden minimaal was. Bovendien waren er geen Kroatische Serven woonachtig in het gebied die het JNA te hulp moest schieten.

"They had plundered and burned every single house"

Op deze vraag is geen erg bevredigend antwoord te geven behalve dat het aanvalsplan van het JNA een militaire bezetting van Kroatië tot doel had en niet de verdediging van Kroatisch Servische gebieden. Dit laatste was een politiek doel dat vooral werd nagestreefd door Servische nationalisten en niet door het opperbevel van het JNA. Zoals reeds gesteld vertegenwoordigde het hogere officierskader van het JNA Tito's ideaal van een multi-etnisch federaal Joegoslavië en handelde daar ook naar. Zodoende was het offensief tegen Kroatië grootschalig van aard, gericht op het bewaren van de nationale eenheid en niet op het afsnijden van Servische gebieden of etnische zuivering, zoals dat in de jaren daarna gebeurde. Over de te volgen strategie lag Kadijevic overigens voortdurend in de clinch met de Servische politieke leiders. Milosevic vond de JNA-strategie namelijk veel te ambitieus en opperde voor alleen de verdediging van de Kroatisch Servische gebieden [8]. Een doel dat in zijn ogen militair wél haalbaar was.

De watertoren van Vukovar. De opmars van het JNA bleef hier steken.
Foto: Wikimedia Commons, El capitan

Slechte staat

Het JNA had in de operatie tegen Dubrovnik dan wel weinig tegenstand gekregen van het Kroatische leger, dit gold niet voor andere operatieterreinen. De hoofdmacht die via Slavonië richting Zagreb had moeten oprukken was bij Vukovar blijven steken. De reden hiervoor was niet alleen dat het Kroatische verzet taaier bleek dan verwacht, het JNA had ook te maken met een chronisch tekort aan goed getrainde manschappen door desertie en laag moreel. Voor het oorspronkelijke aanvalsplan had het JNA een groot aantal reservisten opgeroepen tot mobilisatie. Deze mobilisatie was echter uitgelopen op een fiasco. Door het vertrek van Slovenië en Kroatië uit de Joegoslavische federatie kon het JNA uiteraard niet meer putten uit het arsenaal van Sloveense en Kroatische reservisten. Het JNA kon op dat moment dus alleen nog terugvallen op het reservistenleger van Servië, Montenegro en Bosnië-Herzegovina. De Bosniakken en zeker de Kroaten woonachting in de laatstgenoemde deelrepubliek stonden uiteraard niet te springen om deel te nemen aan een oorlog tegen Kroatië. En masse weigerden zij gehoor te geven aan hun mobilisatie-oproep of deserteerden uit het JNA. Maar ook in Servië en Montenegro was er weinig animo. In Belgrado kwam slecht 10 procent van de opgetrommelde reservisten opdagen [9].

Het gevolg was dat de eenheden die aangewezen waren om op te trekken tegen Kroatië, structureel onderbemand waren. Hierdoor konden enkele deeloperaties geen doorgang vinden of slechts ten dele worden uitgevoerd. Zo werd de operatie tegen Split geschrapt. Voor de aanval op Dubrovnik werden uiteindelijk voldoende troepen in stelling gebracht door de mobilisatie van reservisten en vrijwilligers uit verarmde Montenegrijnse bergdorpjes en Niksic, een beruchte industriestad in Montenegro. Om de noodzaak van een veldtocht tegen Dubrovnik te rechtvaardigen hadden Montenegrijnse politici overigens verklaard dat er zo'n 30.000 Ustaša aan de grens klaar stonden om Montenegro aan te vallen [10]. Dit was uiteraard een propagandistische leugen maar effectief genoeg om voldoende jonge mannen op te trommelen voor het strijdtoneel. De brakke staat van het JNA verklaart ook deels het barbaarse optreden in Dubrovnik en omstreken. Vergeleken met de armoede waarin de Montenegrijnse reservisten verkeerden was de weelde en welvaart van de toeristische badplaats enorm. Hierom moet de verleiding voor hen groot zijn geweest om te plunderen. En ook de beïnvloeding door nationalistische propaganda heeft er waarschijnlijk niet toe bijgedragen dat de troepen zich netter gingen gedragen. Montenegrijnse nationalisten deden qua fanatisme niet onder voor hun Servische collega's.

Terugkijkend

In retrospectie was het beleg van Dubrovnik militair gezien een onbelangrijke episode maar voor de beeldvorming van groot belang. De vernielingen en plunderingen aangericht in en om Dubrovnik had een vernietigend effect in de internationale publieke opinie en zorgde er mede voor dat Belgrado geïsoleerd kwam te staan. Het is in dit verband van belang om op te merken dat landen als Frankrijk, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten aanvankelijk de Joegoslavische federatie wilden behouden en dus geen voorstander waren van een Kroatische afsplitsing. Echter, na de beelden van afgebrande huizen en beschietingen op het toeristische Dubrovnik was de sympathie voor Kroatië rijzende. Dit liet zich niet veel later uitbetalen in internationale erkenning, hoewel na enige druk van Duitsland. Maar voor het regime van Milosovic was het hierna nog lastig om af te komen van het imago van gewetenloze agressor.

Eindnoten

[1] Balkan Battlegrounds: A Military History of the Yugoslav Conflict, 1990-1995, 2 vols., Washington, DC: Central Intelligence Agency (2002) vol. 1, 85 en R.C. Nation, War in the Balkans 1991-2002 (Washington 2003) 101.
[2] Zie: A. LeBor, Slobodan Milosovic (Amsterdam 2002) 188-203.
[3] Balkan Battlegrounds, vol 2, 132.
[4] Ibidem, vol 2, 233.
[5] Idem.
[6] M. Glenny, The Fall of Yugoslavia (London 1996) 133.
[7] Balkan Battlegrounds, vol 2, 234.
[8] Ibidem, Vol 1, 98.
[9] O. Backovic, M Vasic en A. Vasovic, 'Who wants to be a soldier?: The call-up crisis – an analytical overview of media reports' in: B. Magas en I. Zanic, *The War in Croatia and Bosnia-Herzegovina 1991-1995* (London 2001) 329-345, 332.
[10] S. Pavlovic, 'Reckoning: The 1991 Siege of Dubrovnik and the Consequences of the "War for Peace"', *Space of Identity*, 5, 1 (2005) 55-88, 67.

Monument voor de verdedigers van Dubrovnik. Het beleg was van groot belang voor de beeldvorming. Foto: Wikimedia Commons, Bracodbk

Column

De EU en ‘hard power’

Mr. drs. C. Homan

In 2003 verscheen het fameuze artikel van de Amerikaan, Robert Kagan, waarin hij verkondigde dat de Amerikanen van Mars zijn en de Europeanen van Venus. De strekking van het artikel was dat de Verenigde Staten over ‘hard power’ beschikken en Europa voornamelijk over ‘soft power’. Onder hard power wordt vooral verstaan militaire macht, terwijl soft power als belangrijke kenmerken diplomatie en onderhandelen heeft. Mede door de nieuwe veiligheidssituatie en tegenstrijdige uitspraken van de Amerikaanse president, Donald Trump, over de NAVO, heeft de EU eindelijk serieuze activiteiten ontplooid om ook over meer hard power te gaan beschikken.

Militair

Tot op heden domineerden in de verklaringen van de EU immers voornamelijk defensiedoelstellingen die zelden gerealiseerd werden. Wie herinnert zich niet de ambitieuze Helsinki Headline Goal uit 1999 om in 2003 over een operationele European Rapid Reaction Force van 60.000 militairen te beschikken?
Militair staat Europa nog steeds in de kinderschoenen. Hoewel Europese defensiebudgetten het afgelopen jaar met bijna 5 procent zijn gestegen, gaat dit echter grotendeels naar nationale systemen die soms niet interoperabel zijn. Door recente ontwikkelingen als de Permanent Gestructureerde Samenwerking (PESCO) en het Europese Defensie Fonds (EDF), zullen de opties van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensie Beleid (GVDB) echter op den duur in substantieel positieve zin beïnvloed worden. Het zijn dan ook belangrijke stappen op de weg naar een meer zelfstandige Europese defensie.

Machtspolitiek

Dit is ook noodzakelijk in een multipolaire wereld waarin machtspolitiek overheerst. Geen enkel afzonderlijk Europees land is machtig genoeg om bij de grote mogendheden aan te schuiven. Alleen door gemeenschappelijk als machtsblok - dat over hard power beschikt - op buitenlands gebied op te treden, kunnen Europese landen zorgen dat er naar hen geluisterd wordt. Zo kan de EU mondiaal in de politiek een machtsfactor worden. Zoals bekend is de EU echter voornamelijk gebaseerd op wetten en regels. Machtsvertoon wordt in Europa doorgaans gesmoord in regels. Algemeen wordt echter erkend dat de EU mede dankzij deze regels op het gebied van de handel een machtsblok in de wereld is. Ze toont echter een zekere terughoudendheid om zich als zodanig te manifesteren. Hoewel de EU zich voornamelijk laat voorstaan op zijn soft power, moet ze zich echter ook harder opstellen. Ze moet zich dus meer als eenheid manifesteren. Dit moet de EU niet doen uit ideëel motief, maar als machtsfactor.

Besluitvorming

Maar ook als de EU in de toekomst over de noodzakelijke hard power beschikt, blijft een belangrijk obstakel de besluitvorming over de inzet ervan. Zo hekelt Caroline de Gruyter, in de NRC (waarop deze column voor een deel is gebaseerd), terecht de besluitvorming over het buitenlands beleid van de EU. Er is namelijk een groot verschil in de EU tussen de besluitvorming op het gebied van de handel en op het terrein van de buitenlandse politiek. In de EU geldt op handelsgebied namelijk meerderheidsbesluitvorming. De Commissie spreekt namens alle lidstaten met één stem op het gebied van handel. Door op handelsgebied met één stem te spreken op het wereldtoneel, is Europa een zeer belangrijk handelsblok geworden. Daarentegen moeten op het gebied van buitenlandse politiek echter alle besluiten met unanimiteit genomen worden. Op dit gebied beschikt dan ook één EU-land, hoe klein ook, over een veto om besluiten tegen te houden, ook als alle andere landen die soms willen.

De EU Battle Group is, ten minste in theorie, een van de weinige hardpower instrumenten van de EU. Foto: MinDef

Logo van het EU Militair Comité. Militair staat Europa nog steeds in de kinderschoenen. Afbeelding: Wikimedia Commons

Eén EU-land, hoe klein ook, beschikt op het gebied van buitenlandpolitiek over een veto om besluiten tegen te houden. Afbeelding: Wikimedia Commons

Op het gebied van handel is de EU een machtsblok in de wereld. Foto: Europese Commissie

Verandering is nodig

Kortom, Europa is door het huidige nationale vetorecht niet meer dan een dwerg op buitenlands politiek gebied. De wensen van lidstaten zijn immers vaak niet hetzelfde, want ze kennen ook verschillende tradities, geschiedenis en belangen. Dankzij de unanimiteitsregel gedragen landen zich voornamelijk als nationale staten in Brussel, dus niet als een groep met een gemeenschappelijk belang. Een recent voorbeeld. Italië, de oud-koloniale macht, steunt in Libië de huidige door de Verenigde Naties erkende regering. Frankrijk steunt generaal Haftar, die inmiddels het grootste deel van het land heeft veroverd. Toen Frankrijk eerder dit jaar weigerde een EU-verklaring te ondertekenen die de Libische generaal Haftar opriep zijn militaire opmars te staken, verdween de verklaring dan ook in de prullenmand. Ook EU-besluiten over EU-operaties blijven intergouvernementeel en helemaal ad hoc. Dat is onverantwoord. Weg met de veto's in de Europese buitenlandpolitiek. De tijd is rijp voor meerderheidsbesluitvorming op het gebied van buitenlandse politiek. Europa moet dus naast de interne markt ook een politieke machtsfactor zijn. Hoewel het onwaarschijnlijk is dat de EU in korte tijd een machtige speler zal worden, wordt het echter wel hoog tijd dat Europa meer leert te denken én handelen in termen van macht. Dat is nodig om Europese belangen te verdedigen. De strijd om waarden en normen zal intussen zowel extern als intern gevoerd moeten worden. Denk intern met name aan Hongarije en Polen. Uiteindelijk is de EU immers een waardengemeenschap. De vraag rijst ook of Europa zich met de hele wereld moet bemoeien. Dat is uiteraard niet het geval, maar dit geldt wel voor de periferie van Europa. Zo gaat het bijvoorbeeld op voor Libië, en heel Noord-Afrika. Libië is een EU-buurland. En dit is nu bij uitstek een land waar de EU vanwege de unanimiteitsregel het grotendeels heeft laten liggen!

Moet Europa zich met de hele wereld bemoeien?

En nu?

De Europese verkiezingen van 23 mei jl. zijn inmiddels weer achter de rug en ze boden een palet aan meningen over de toekomst van Europa. Uit deze verkiezingen, maar ook uit peilingen, blijkt in ieder geval, dat een meerderheid lid van de EU wil blijven. Verwacht mag worden dat de EU de komende tijd met een initiatief tot de noodzakelijke besluitvorming bij meerderheid op het gebied van buitenlandse politiek zal komen. Aangezien meerderheidsbesluitvormig zoals op handelsgebied waarschijnlijk niet haalbaar is, zijn de kansen voor een gekwalificeerde meerderheid voor besluiten op het gebied van buitenlandse politiek veel groter. Zo niet, dan blijft de EU een dwerg in de internationale politiek!

De Libische generaal Haftar (derde van links) wordt gesteund door Frankrijk maar niet door Italië. Foto: OrientXXI

Sandd
Port betaald
Port payé

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE
UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING 'ONS LEGER'

ARMEX

Voor een krijgsmacht die ertoe doet!

De zorg voor een deugdelijke krijgsmacht was in 1912 aanleiding om de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger' op te richten. De onverantwoord grote bezuinigingen van de laatste decennia tonen aan dat we ons nog steeds zorgen maken, ondanks dat recent de eerste voorzichtige stappen zijn gezet om het vermogen van de krijgsmacht te repareren. De Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger' zet zich daarom ook in onze tijd in voor een krijgsmacht die er toe doet!

Zij spant zich in voor een breed draagvlak voor onze krijgsmacht in de samenleving en draagt die boodschap uit naar de politiek, de industrie, de wetenschap en de media. Daarnaast toont zij zich betrokken bij uitgezonden militairen en hun relaties.

De vereniging organiseert tal van activiteiten zoals lezingen en bezoeken aan militaire locaties. Ook heeft zij een bijzondere universitaire leerstoel en kent zij de Prins Mauritsmedaille toe aan personen of organisaties, zowel binnen als buiten de krijgsmacht, die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de krijgsmacht.

Voelt u zich betrokken bij de krijgsmacht en ondersteunt u onze doelstelling, wordt dan lid van de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger'. Meer bijzonderheden kunt u vinden op onze website: https://onsleger.nl/.